

september 1972

Kunstwerk van de maand

Het afgebeelde kunstwerk is gedurende de maand september tentoongesteld in de hal van het Centraal Museum, Agnietenstraat 1 (bus 2 en 12).

GEBROEDERS MULLER

Amsterdam, ca. 1820:
Giraffeklavier in Bieder-
meierstijl, mahoniehout,
201 x 115,4 x 61
Aankoop 1955
Inv.nr. 11488

Het afgebeelde mahonie giraffeklavier stamt van omstreeks 1820, wanneer de koele statigheid van het empire geleidelijk plaatsmaakt voor meubelvormen van de knusser biedermeierstijl als uiting van de smaak der dan dominerende, welgestelde burgerij. Het is tevens de tijd waarin het hamerklavier, met zijn breder klankvolume en gevoeliger nuancering, als huisinstrument klavichord en klavecimbel gaat verdringen. Door de klankkast opwaarts te richten, spaart men ruimte in kleine vertrekken terwijl het klankvolume toch gelijk blijft.

Deze elegante vorm is een tiental jaren in zwang om dan gaandeweg te verdwijnen, doch het beginsel keert terug in de minivleugels van onze kleinbehuisde tijd. Deze hebben ofwel een dergelijke overeind gezette staart, ofwel missen de staart geheel, hetgeen de biedermeiertijd nog onverenigbaar leek met de gewenste volle gedragen klank. Ons instrument telt zes pedalen waarvan vier voor effecten als van triangel, belletjes e.d., die bij de voorlopers zelden ontbreken, maar die men als strijdig met het klankkarakter van het eigenlijke instrument alda opgeeft.

Ebben knoppen met niet zeer zwaar verguld bronsbeslag dienen als versiering en eenzelfde beslag treft men aan op de zwartgelakt vuren plank boven het toetsenbord, ter weerszijden van een plaatje met het opschrift „Gebr. Muller te Amsterdam”. De van boven in een spiraal uitlopende staart en de ruimte onderin, die bij een orgel de „windlade” heet, zijn bespannen met groen laken, een ervan gedeeld door twee loodrechte steunlatjes van zwartgelakt vurenhout.

Dit gebruik van goedkope materialen tezamen met kostbare weerspiegelt de zich wijzigende opvattingen: de burgerij stelt niet als de adel prijs op echtheid tot in onderdelen. Het beslag vertoont iets weelderiger rankenwerk dan de sobere empirestijl met haar voorkeur voor droge precisie zou hebben toegestaan.